

KVALITETSDEKLARATION

Industrins kapacitetsutnyttjande (Kapac)

Ämnesområde
Näringsverksamhet

Statistikområde
Industrins kapacitetsutnyttjande

Produktkod
NV0701

Referenstid
2022 Kvartal

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål.....	3
1.1.2 Statistikansvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll.....	3
1.2.1 Objekt och population	3
1.2.2 Variabler	4
1.2.3 Statistiska mått	4
1.2.4 Redovisningsgrupper	4
1.2.5 Referenstider	5
2 Tillförlitlighet.....	5
2.1 Tillförlitlighet totalt.....	5
2.2 Osäkerhetskällor	5
2.2.1 Urval	6
2.2.2 Ramtäckning.....	6
2.2.3 Mätning.....	6
2.2.4 Bortfall.....	7
2.2.5 Bearbetning	7
2.2.6 Modellantaganden	8
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	8
3 Aktualitet och punktlighet	8
3.1 Framställningstid	8
3.2 Frekvens	9
3.3 Punktlighet	9
4 Tillgänglighet och tydlighet.....	9
4.1 Tillgång till statistiken	9
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik.....	9
4.3 Presentation	9
4.4 Dokumentation	9
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	9
5.1 Jämförbarhet över tid	9
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	10
5.3 Sam användbarhet i övrigt	10
5.4 Numerisk överensstämmelse	10
Allmänna uppgifter	12
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	12
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	12
C Bevarande och gallring	12
D Uppgiftsskyldighet.....	12
E EU-reglering och internationell rapportering.....	12
F Historik.....	12
G Kontaktuppgifter.....	13

Statistikens kvalitet

1 Relevans

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Industrins kapacitetsutnyttjandes (Kapac) främsta ändamål är att kvartalsvis belysa nivån och utvecklingen av industrins kapacitetsutnyttjande, det vill säga nivån och utvecklingen av kvoten mellan faktisk produktion och full produktionskapacitet.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Kapac används av myndigheter, företag och organisationer där exempel på välkända externa användare är Riksbanken, Konjunkturinstitutet och Finansdepartementet. Dessa användare utnyttjar statistiken till bland annat konjunkturbedömningar, branschstudier, marknadsanalyser och prognoser.

Externa användare efterfrågar ofta mer precis statistik med avseende på geografisk plats och branschgrupper. För att tillgodose dessa behov pågår ett kontinuerligt förbättringsarbete. Arbetet, och möjligheten att tillgodose alla externa användares informationsbehov, begränsas dock av de resurser som står till SCB:s förfogande, rójanderisk och vad som är statistikens ändamål. Därför görs alltid en prioritering vilket leder till att alla användares informationsbehov inte kommer kunna tillfredsställas. Det externa informationsbehovet bedöms således endast delvis tillgodosett.

1.2 Statistikens innehåll

Kapac mäter det kvartalsvisa kapacitetsutnyttjandet för branscher inom avdelningarna B (Utvinning av mineral) och C (Tillverkning), enligt Svensk näringsgrensindelning (SNI 2007). Statistiken redovisas både totalt, uppdelat efter bransch och i ett flertal olika redovisningsgrupper.

1.2.1 Objekt och population

För Kapac utgörs intresse- och målpopulationen av alla verksamhetsenheter som, under respektive referenskvartal, tillhör icke-finansiella industriföretag eller affärsverk med svenskt organisationsnummer inom B och C, enligt SNI 2007.

Målobjekten är verksamhetsenheter vilka definieras som branschmässigt avgränsade delar av ett företag, där avgränsningen sker centralt på SCB och registreras i Företagsdatabasen (FDB). Trots att det för en klar majoritet av målpopulationen råder ett "ett-till-ett" förhållande mellan verksamhetsenhet och företag är distinktionen viktig, då dess utelämnande skulle resultera i över och- underskattning för en stor del redovisningsgrupperna.

Slutligen utgörs observationsobjekten av verksamhetsenheter som, den 15:e februari då rampopulationen upprättades, tillhörde ett icke-finansiellt företag eller affärsverk med svenskt organisationsnummer inom B och C, enligt SNI 2007, samt varit klassificerade som aktiva i FDB. I enstaka fall kan observationsobjekt skapas internt i undersökningen, antingen via en

sammanslagning av flera verksamhetsenheter eller via en uppdelning av desamma.

1.2.2 Variabler

Kapac utgörs av intresse-, mål- och observationsvariabler av kapacitetsutnyttjandet, definierat som kvoten mellan faktisk produktion och full produktionskapacitet under gällande produktionsmetod. Vidare avser "gällande produktionsmetod" allt som i dagsläget är implementerat i produktionsprocessen, exempelvis rådande maskinpark och planerad belagd arbetstid.

1.2.3 Statistiska mått

För Kapac utgörs det statistiska måttet på kvartalsbasis av det industrinettoomsättningsviktade medelvärdet av verksamhetsenheternas inrapporterade kapacitetsutnyttjande. För detta mått redovisas både en punktskattning i procent, samt osäkerhetstal i form av konfidensintervall. Utöver det redovisas måttet även kalenderkorrigerat, säsongrensat och som en trendserie. Slutligen redovisas, på kvartalsbasis, även årsutvecklingen jämfört med samma kvartal föregående år. För en mer utförlig beskrivning av hur dessa mått beräknas, se [statistiken framställning \(StaF\)](#).

1.2.4 Redovisningsgrupper

Kapac redovisas i de flesta fall på 2-siffernivå (huvudgrupp), enligt SNI 2007. Utöver det redovisas Kapac även på aggregerade bokstavs nivåer (avdelning), enligt SNI 2007. Vidare redovisas Kapac även enligt Main Industrial Groupings (MIG), vilket är:

- Industri för insatsvaror exklusive energi
- Industri för energirelaterade insatsvaror (exkl. D)
- Industri för investeringsvaror
- Industri för icke-varaktiga konsumtionsvaror
- Industri för varaktiga konsumtionsvaror

Utöver detta redovisas även ett antal specialfall där huvudgrupper och avdelningar kombineras eller fragmenteras för att skapa ändamålsenliga redovisningsgrupper. Dessa specialfall redogörs för i Tabell 1.

Tabell 1: Specialfall av kombinerade och fragmenterade redovisningsgrupper

Bransch (SNI 2007)	Förklaring
B+C	Tillverkningsindustri; gruvor och mineralutvinningsindustri
10-12	Livsmedels-, dryckesvaru- och tobaksindustri
13-15	Textil-, beklädnads-, läder - och lädervaruindustri
20-21	Industri för baskemikalier, kemiska produkter, farmaceutiska basprodukter och läkemedel
(25-30) + 33	Verkstadsindustri
26-28	Industri för datorer, elektronikvaror, optik, elapparatur och andra maskiner och apparater
29-30	Transportmedelsindustri
31-33	Övrig tillverkningsindustri, reparationsverkstäder och installationsföretag
16.1	Sågverk och hyvlerier
16.2	Industri för trä och varor av trä, kork och rotting o.d.
17.1	Massa-, pappers- och pappindustri
17.11	Massaindustri
17.12	Pappers- och pappindustri
17.2	Industri för pappers- och pappvaror

Notera även att det inom branscherna 05 (kolutvinning) och 06 (utvinning av råpetroleum och naturgas), enligt SNI 2007, inte sker någon verksamhet i Sverige varför dessa inte redovisas.

1.2.5 Referenstider

Kapac beräknas med avseende på kalenderkvartal.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Kapac redovisas både som preliminär och slutlig statistik vilka främst skiljer sig med avseende på antalet företag som hunnit rapportera uppgifter till SCB vid tiden för publicering. Osäkerheten som är associerad med både den preliminära och slutliga statistiken är dock väldigt snarlik, med undantag för urvalsosäkerheten som är något lägre för den slutliga statistiken. Nedan följer därför en redogörelse (som inte särskiljer den preliminära och slutliga statistiken) av de osäkerhetskällor som i störst utsträckning antas påverka den totala tillförlitligheten.

2.2 Osäkerhetskällor

De osäkerhetskällor som bedöms ha störst påverkan på statistikens totala tillförlitlighet är mätning och urval. För närmre beskrivning av dessa osäkerhetskällor se avsnitt 2.2.3 respektive 2.2.1.

2.2.1 Urval

Det urvalet som ligger till grund för Kapac är ett stratifierat obundet slumpmässigt urval av verksamhetsenheter som befinner sig ovanför en förspecificerad cut off-gräns. Gränsen är definierad så att företagen ovanför den tillsammans täcker ca 95 procent av respektive branschs totala nettoomsättning. Verksamhetsenheterna under cut off-gränsen undersöks inte.

Med rådande urvalsmetodik är den totala urvalsstorleken ca 2200 verksamhetsenheter, varav 1300 rapporterar kapacitetsutnyttjande. Detta medför viss urvalsosäkerhet vilket påvisas genom publiceringen av de 95-procentiga konfidensintervallen. Notera dock att dessa konfidensintervall endast speglar den osäkerhet som är associerad med urvalet och inte någon annan osäkerhetskälla. Konfidensintervallet redovisas under variabelnamnet *Osäkerhetsmarginal för industrins kapacitetsutnyttjande, faktisk utnyttjandegrad (\pm), procentenheter efter kvartal*.

Vidare uppdateras urvalet årligen inför publiceringen av statistik med referensmånad april. Denna uppdatering görs inom SCB:s system för samordnade urval (SAMU) vilket innebär viss risk för täckningsfel, se mer i avsnitt 2.2.2.

2.2.2 Ramtäckning

Rampopulationen uppdateras årligen omkring den 20 februari. Rampopulationen utgörs av verksamhetsenheter som i mitten av februari tillhörde icke-finansiella industriföretag eller affärsverk med svenskt organisationsnummer inom B och C, enligt SNI 2007, och som även var klassificerade som aktiva i FDB. I denna population återfinns normalt omkring 56 000 verksamhetsenheter.

Eftersom rampopulationen endast uppdateras årligen, och därmed utgör en ögonblicksbild av en dynamisk målpopulation, förekommer viss över- och undertäckning. Övertäckning utgörs av de verksamhetsenheter som sedan rampopulationens upprättande har ansökt om konkurs, avslutat sin verksamhet eller av andra skäl inte längre räknas till målpopulationen. Undertäckning utgörs av de företag som under årets gång har nyetablerats eller av andra skäl inte var registrerade som aktiva i FDB när rampopulationen upprättades.

I ett försök att reducera täckningsfelets inverkan exkluderas verksamhetsenheter som registrerats som övertäckning. För undertäckningen sker i dagsläget ingen justering. Denna täckningsosäkerhet antas dock inte nämnvärt påverka statistikens totala tillförlitlighet.

2.2.3 Mätning

Uppgifter på observationsvariablerna samlas in med hjälp av ett frågeformulär där omkring 99 procent av de inkomna svaren samlas in via en webbaserad version. Fördelen med detta gentemot mer traditionella insamlingsmetoder är att det möjliggör interaktiva realtidskontroller av uppgifter vilket antas reducera mätosäkerheten. Vidare reducerar den

webbaserade versionen både uppgiftslämnarbördan samt bearbetningsosäkerheten. Resterande uppgifter inkommer dock fortfarande via brev eller e-post.

När uppgifterna inkommer till SCB granskas de både innan laddning till databasen och efter att de registrerats. Därefter granskas varje enskild bransch, eller grupp av branscher, för att hitta utvecklingstal som är avvikande på makronivå. I branscher med avvikande utvecklingstal studeras de bakomliggande företagsuppgifterna ytterligare. Företagsuppgifter som avviker mycket mot tidigare lämnad uppgift till SCB följs sedan upp med återkontakt av uppgiftslämnarna i form av telefonsamtal och/eller e-post.

Vad gäller mätosäkerheten bör det även nämnas att de inrapporterade uppgifterna utgår från en subjektiv bedömning av den egna verksamhetsenhetens kapacitetsutnyttjande. Det kan således resultera i både under- och överskattningar. Vidare är möjligheten att kontrollera de inrapporterade svaren begränsad då det faktiska kapacitetsutnyttjandet inte går att observera. Inga studier över huruvida denna mätosäkerhet är systematisk eller slumpmässig har gjorts, men det kan antas att den subjektiva bedömningen utgör en stor del av den totala osäkerheten inom Kapac. För en presentation av frågeformuläret som används för Kapac, se [Statistikens framställning \(StaF\)](#).

2.2.4 Bortfall

För Kapac är det genomsnittliga, oviktade, objektsbortfallet ca 14 procent. Viktat efter verksamhetsenheternas nettoomsättning föregående år är det genomsnittliga objektsbortfallet dock endast ca 13 procent. Det skulle därför kunna uppstå viss bortfallsosäkerhet. För att reducera bortfallet påminns uppgiftslämnarna via telefon och/eller mejl i de fall uppgifter inte inkommit till SCB när sista svarsdatum passerats.

Om uppgifter inte inkommer till SCB trots upprepade försök att kontakta uppgiftslämnaren används imputering. Om imputeringen visar sig vara opassande används viktkompensation som sista utväg. Det innebär att de inkomna objekten ges en högre vikt för att kompensera för de ej inkomna objekten.

Ingen utredning har gjorts för att mäta effekten av de osäkerheter som uppkommer som en konsekvens av bortfall. Bortfallsosäkerheten antas dock inte nämnvärt påverka statistikens totala tillförlitlighet.

2.2.5 Bearbetning

Eftersom ingen manuell kodning, och få manuella interventioner av blankettuppgifter, görs inom produktionen av Kapac kan det potentiella bearbetningsfelet av denna typ antas vara litet. Vidare finns det risk för att de automatiserade beräkningscripten är felaktigt kodade. Detta skulle kunna föranleda fel i alla steg inom produktionen. Inga faktiska eller indikationer på sådana fel har dock upptäckts.

Publiceringen av statistiken på SCB:s webbplats omfattar delvis manuella arbetsmoment. Detta kan orsaka felaktigheter i de tabeller och diagram som

publiceras på SCB:s webbplats och i Statistikdatabasen samt i den statistiknyhet som publiceras på SCB:s webbplats.

Sammantaget anses bearbetningsosäkerheten i undersökningen ha en liten inverkan på den totala tillförlitligheten.

2.2.6 Modellantaganden

Ett antal antaganden görs inom ramen för framställningen av Kapac. Dessa redogörs för nedan:

- Imputering av ej inkomna uppgifter görs utifrån olika modeller, bakgrundsdata och samt tidigare lämnade uppgifter.
- Säsongrensning av indexserierna görs med hjälp av programvaran X-13 ARIMA, i vilken bland annat ARIMA-modeller anpassas till serierna.

Modellantagandenas effekt på den totala tillförlitligheten har inte utvärderats eller kvantifierats. Effekten av antagandena kan dock antas vara liten.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Den preliminära och slutliga statistiken ämnar uppfylla olika kvalitetskomponenter och har således delvis olika ändamål. Den preliminära statistiken, som publiceras ca ett kvartal före den slutliga, syftar till att betona aktualitet och gör därför visst avkall på tillförlitlighet. Den slutliga statistiken, som publiceras ca ett kvartal efter den preliminära på grund av sent inkomna uppgifter, betonar istället tillförlitlighet och gör således visst avkall på aktualitet. Syftet med detta upplägg är att dels kunna tillhandahålla marknadsaktörer, institut och myndigheter med aktuell information i form av preliminära skattningar, men också, med viss fördröjning, kunna tillhandahålla mer tillförlitlig information.

För att tydliggöra den rådande revideringspolicyn för Kapac, presenteras i tabell 2 en sammanfattande bild.

Månad	Prel. publicering av kvartal:	Publicering av slutlig statistik med avseende på kvartal:
Maj	Kvartal 1	Kvartal 4
Augusti	Kvartal 2	Kvartal 1
November	Kvartal 3	Kvartal 2
Februari	Kvartal 4	Kvartal 3

För Kapac har inga systematiska skillnader mellan preliminär och slutlig statistik noterats.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Kapac preliminära statistik publiceras klockan 08.00 omkring en månad + 20–22 dagar efter referenskvartalets slut. Den slutliga statistiken publiceras kl. 08.00 omkring fyra månader plus 20–22 dagar efter referenskvartals slut. För en detaljerad beskrivning av revideringsplanen, se avsnitt 2.3.

3.2 Frekvens

För Kapac bearbetas och publiceras preliminär statistik varje kvartal med avseende på kvartal t-1. I samband med publiceringen av den preliminära statistiken bearbetas och publiceras även slutgiltig statistik med avseende på kvartal t-2.

3.3 Punktlighet

Statistiken har hittills redovisats enligt publiceringsplanen.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Varje kvartal publiceras statistiken på SCB:s webbplats samt i Statistikdatabasen. En statistiknyhet publiceras även på SCB:s webbplats. För mer information, se [här](#).

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

SCB utför på beställning specialbearbetningar av primärmaterial från tidigare undersökningar. Exempelvis forskare och utredare kan, efter prövning, få tillgång till avidentifierat uppgiftsmaterial för egen bearbetning.

4.3 Presentation

På SCB:s webbplats (se länk under 4.1) presenteras statistiknyheter, tabeller, diagram, artiklar och dokumentation. Vidare publiceras Kapac i statistikdatabasen.

4.4 Dokumentation

Framställningen av statistiken och statistikregistret beskrivs i [StaF](#).

Kvaliteten hos statistiken beskrivs i [Kvalitetsdeklaration](#).

Detaljerad information om statistiken beskrivs i *Statistikens detaljerade innehåll (MetaPlus)*.

Samtliga dokumentationer finns publicerade på produktsidan (se länk under 4.1).

5 Jämförbarhet och sam användbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Ett flertal metodförändringar implementerades under andra kvartalet 2015. Dessa metodförändringar involverade bland annat förändringar relaterat till bearbetning av data, urval och insamlingsvariabel. Med dessa förändringar försämrades jämförbarheten över tid. Tidsserierna i statistikdatabasen är tillbakaräknade från 2015 i ett försök att justera för dessa metodförändringar.

Under tredje kvartalet 2016 ändrades viktvariabeln från nettoomsättning till industrinettoomsättning. I samband med bytet av viktvariabel uppdaterades också tidigare värden i statistikdatabasen så att de speglar den nya viktvariabeln.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Statistiken omfattas inte av någon EU-förordning som anger hur statistiken skall beräknas. Det är därför svårt att uttala sig om huruvida det är möjligt att jämföra statistiken med motsvarande statistik inom andra EU-länder.

För statistik publicerad efter 2015 är Kapac fullt jämförbar mellan branscher. Det kan dock finnas viss inkonsistens mellan branscher för statistik som avser referenskvartal innan 2015. Det är en konsekvens av tidigare metodförändringar och tillbakaräknande av tidsserier.

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

Statistiken är jämförbar med *Industriproduktionsindex* samt *Industrins orderingång och omsättning* då de härrör från samma urvalsundersökning.

Statistik över industrins kapacitetsutnyttjande presenteras också i *Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer*, dock genomförs inte undersökningarna på samma sätt varför jämförelser ej är att rekommendera.

5.4 Numerisk överensstämmelse

Till följd av de orsaker som beskrivs i avsnitt 5.1-5.2 är redovisade resultat inkonsistenta för vissa år och branscher. I Tabell 5 presenteras därför en överblick av de år då summerbarheten påverkat aggregatet B+C.

Tabell 3: Numeriskt inkonsistenta år för branscherna B och C samt aggregatet B+C

	B+C	B	C
1997K3	86,3	93,9	86,4
1997K4	88,3	94,1	88,4
1998K1	89,1	91,9	89,2
1999K3	88,8	89,3	88,9
1999K4	89,2	92,2	89,3
2000K3	90,0	95,0	90,1
2002K2	86,9	89,3	87,0
2003K1	88,2	96,0	88,3
2003K2	88,5	90,5	88,6
2003K4	89,3	92,6	89,4
2004K2	90,4	93,7	90,5
2004K3	90,7	91,8	90,8
2004K4	90,3	94,6	90,4
2005K2	89,1	92,7	89,2
2005K4	90,0	94,4	90,1
2006K2	90,7	96,3	90,8
2007K2	91,2	92,7	91,3
2007K3	91,1	92,9	91,2
2007K4	91,1	92,7	91,2
2010K1	84,3	84,9	84,4

2014K3	88,4	90,2	88,5
2018K2	90,7	91,2	90,8
2019K1	90,9	90,7	90,8

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

Ingår i Sveriges officiella statistik (SOS).

För statistik som ingår i SOS gäller särskilda regler för kvalitet och tillgänglighet, se lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken samt Statistiska centralbyråns föreskrifter (SCB-FS 2016:17) om kvalitet för den officiella statistiken.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

För att skydda enskilda personers eller företags sekretessreglerade uppgifter säkerställs att de inte kan röjas direkt eller indirekt i den statistik som offentliggörs.

Vid behandling av personuppgifter, det vill säga information som direkt eller indirekt kan hänföras till en person som är i livet, gäller lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken samt EU:s dataskyddsförordning (2016/679).

C Bevarande och gallring

Statistiken undantas från gallring och bevaras i sin helhet då detta möjliggör en säkerställning av kvaliteten i undersökningen.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet gäller enligt lagen (2001:99) om den officiella statistiken, förordningen (2001:100) om den officiella statistiken samt SCB:s föreskrifter (SCB-FS 2022:09).

E EU-reglering och internationell rapportering

Kapac omfattas inte av någon EU-reglering.

F Historik

Kapac har funnits som självständig statistikprodukt hos SCB sedan 1980. Sedan 1998 samlas det in uppgifter om orderingång, nettoomsättning och kapacitetsutnyttjande under samlingsnamnet "Konjunkturstatistik för industrin". Även uppgifter om lager har samlats in under samma namn från 1998 till 2014.

För att minska uppgiftslämnarbördan infördes från och med 2009 förenklingar i insamlingen av statistiken. Uppgifter om kapacitetsutnyttjande samlades endast in från företag med minst 50 anställda. Kapacitetsutnyttjandet för företag mellan 10 och 49 anställda skattades utifrån insamlade uppgifter för företag i storleksklassen 50-74 anställda inom respektive bransch.

I samband med publiceringen av resultaten för tredje kvartalet 2010 publicerades historiska tidsserier för kapacitetsutnyttjandet som räknats tillbaka till 1980. Tillbakaräkningen för tidsserier mellan 1980-1990 omfattas

dock endast av ett urval av de branscher som enligt SNI 2007 överensstämmer bakåt i tiden.

År 2010 påbörjades ett stort projekt med syfte att ta fram en samordnad undersökning för både industri- och tjänstesektorn. Undersökningen driftsattes under andra kvartalet 2015 och innebär att Kapac samordnas med flera andra undersökningar inom industri- och tjänstesektorn med avseende på bland annat urvalsdesign och estimation. Till följd av dessa revideringar återfinns osäkerhetstal endast från och med andra kvartalet 2015.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Statistiska centralbyrån
Kontaktinformation	Sektionen för Innovation, Näringslivets produktion och Forskning
E-post	pin@scb.se
Telefon	010-479 50 00 (Statistikservice)